

חגי ה. שבתאי, עו"ד
אריה שפירא, עו"ד
גלי פלד-שבתאי, עו"ד
אלון וילנר, עו"ד ומגשר
אופיר לוי, עו"ד ומגשר*
גיל עוז, עו"ד ומגשר
יוליה פק חלמיש, עו"ד**
שלומית ארן, עו"ד***
ענת סער, עו"ד*
לירז גונן-אללוף, עו"ד
* מוסמך (ma) משפטים
** חברת לשכת עוה"ד ניו יורק
*** מוסמכת (ma) גיאורפיה
התמחות בלימודים עירוניים ואזוריים

תאריך 24.12.08

חוזר משרד 35/08: מתי תתקבל טענת הגנה מן הצדק בהליך פלילי?

לאחרונה נדונה בבית משפט מחוזי בחיפה הסוגיה המורכבת והמעוררת שאלות סבוכות שטרם הוכרעו דיין בפסיקה – טענת הגנה מן הצדק בהליך פלילי.

דוקטרינת ההגנה מן הצדק נדונה בפסיקה בהרחבה בשורה של פסקי דין. בשנת 2007 עוגנה בסעיף 140 (10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, ונקבע כי המבחנים שנקבעו בפסיקה ימשיכו להנחות את בית המשפט בגדר הוראת החוק החדשה.

ככלל, דוקטרינת ההגנה מן הצדק מאפשרת לבית המשפט **לבטל אישום פלילי נגד נאשם שלא ניתן להבטיח לו משפט הוגן או שההעמדה לדין פוגעת בעקרונות הצדק.**

ההצדקה המרכזית לשימוש בסמכות זו הינה הרצון להבטיח כי רשויות החוק ינהגו באופן ראוי, כמתחייב ממעמדן כגוף שלטוני. הדוקטרינה נועדה לשמש בלם לפעילות אכיפה שלוחת רסן, המתכחשת לזכויות הנאשם ולערכים של שלטון החוק. זוהי סמכות יוצאת דופן וכך גם הנסיבות המצדיקות את הפעלתה. היא משלבת בתוכה מארג מורכב של ערכים מתחרים: קידום האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין של עבריינים, בצד ההכרח להקפיד בזכויות הנאשם; הרצון להגיע לחקר האמת, אך לא בכל מחיר; הגנה על בטחון הציבור, בצד החובה לשרש שימוש לרעה בכח שלטוני.

לפני כחודשיים התערב בית משפט מחוזי בחיפה והפך את החלטת בית משפט שלום בחיפה אשר זיכה וקיבל טענת הגנה מן הצדק לגבי ארבעה נאשמים בעבירות של בניה ושימוש במקרקעין ללא היתר, אי קיום צו הריסה ואי קיום צו הפסקת פעולות, לגבי בנייה בשטח קרקע חקלאית של שלושה מבני מגורים בשטח של כ- 170 מ"ר כל אחד.

חגי שבתאי, שפירא משרד עורכי-דין
Hagay Shabtay, Shapiro Law Offices

בית משפט מחוזי בחיפה קבע כי אף אם בעיר הכרמל אכן שורר כאוס תכנוני, אין בכך כדי להצדיק ולהכשיר מעשה עבירה, ועיכובים בהליך התכנוני אינם יכולים להביא להכשרה של עשיית דין עצמי המנוגד לחוקי התכנון והבניה. גם העובדה כי הועדה המחוזית אינה מצליחה להוציא לפועל צווי הריסה מחמת קושי בקבלת סיוע משטרתי, אין בה כדי להצדיק בניה בלתי חוקית ואין זה ראוי כי החוטא יצא נשכר בעקבות אזלת ידה של הרשות.

עוד קבעה ערכאת הערעור במחוזי כי הנאשמים לא הוכיחו כי התבצעה אכיפה סלקטיבית אשר בבסיסה נמצא מניע פסול, וכי כאשר מדובר בעבירה שעניינה אי קיום צו שיפוטי, המשך השתלשלות של ביצוע עבירה אחרת, יקשה על נאשם לבסס את טענתו בדבר הגנה מהצדק.

בית המשפט המחוזי החזיר את הדיון לבית משפט שלום אשר ידון בו מחדש ויבחן את האחריות הפלילית של הנאשמים בהתאם לעדויות שהובאו ולראיות נוספות ככל שאלו יוצגו בפניו.

פרטיי פסק הדין: עפ 3270/08 מ"י נ' חמיד מחמד חדיד ואח' (מחוזי חיפה), בפני כבוד השופט ר. שפירא, ניתן ביום 22.9.2008.

ענת סער, עו"ד

בוגרת הפקולטה למשפטים (LLB), ומוסמכת בהצטיינות תואר שני במשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים (LLM). מוסמכת לעריכת דין בישראל משנת 1998.

עוסקת בתחומי המשפט האזרחי – מנהלי, בעלת ניסיון רב במתן ייעוץ משפטי שוטף וייצגה במשך שנים בערכאות השונות גופים ציבוריים כדוגמת רשות העתיקות, הרשות לשיקום האסיר, הרשות למלחמה בסמים, ועדות מקומיות. כמו-כן מייצגת חברות פרטיות במגוון הליכים בערכאות השונות, ובעריכת הסכמים לסוגיהם. בעלת התמחות ספציפית בדיני עבודה, בפרט ייצוג גופים ציבוריים ותאגידים במסגרת דיני עבודה. הופיעה בתיקים רבים של עבירות פליליות על חוק התכנון והבניה.